

Gairės

dėl tam tikrų tinkamumo reikalavimų aspektų ir periodinės ataskaitos, susijusios su portfelio valdymu pagal Kriptoturto rinkų reglamentą (MiCA), formato

Turinys

1	Taikymo sritis	5
2	Nuorodos į teisės aktus, santrumpas ir sąvokų apibrėžtis	6
2.1	Nuorodos į teisės aktus.....	6
2.2	Santrumpas.....	6
2.3	Sąvokų apibrėžtis.....	6
3	Tikslas	8
4	Prievolė laikytis gairių ir teikti pranešimus.....	9
4.1	Gairių statusas	9
4.2	Pranešimų teikimo reikalavimai	9
5	Gairės dėl tam tikrų tinkamumo reikalavimų aspektų pagal MiCA	10
5.1	Informacija klientams apie tinkamumo vertinimo tikslą ir apimtį (1 gairė)	10
5.2	Susitarimai, būtini klientams suprasti (2 gairė)	11
5.3	Informacijos, kurią reikėtų rinkti iš klientų, apimtis (proporcingumas) (3 gairė)....	14
5.4	Klientų informacijos patikimumas (4 gairė)	18
5.5	Klientų informacijos atnaujinimas (5 gairė)	20
5.6	Kliento informacija apie juridinius asmenis arba grupes (6 gairė).....	22
5.7	Susitarimai, būtini kriptoturtui suprasti (7 gairė).....	24
5.8	Susitarimai, būtini kriptoturto ar kriptoturto paslaugų tinkamumui užtikrinti (8 gairė)	24
5.9	Lygiaverčių produktų sąnaudos ir sudėtingumas (9 gairė)	27
5.10	Investicijų pakeitimo sąnaudos ir nauda (10 gairė).....	28
5.11	Darbuotojų kvalifikacija (11 gairė).....	30
6	Gairės dėl periodinės ataskaitos, susijusios su kriptoturto portfelio valdymu, formato	32
6.1	Patvarioji laikmena (1 gairė)	32
6.2	Prieiga prie internetinės sistemos (2 gairė).....	32
6.3	Periodinės ataskaitos turinys (3 gairė).....	33

1 Taikymo sritis

Kam taikomos šios gairės?

1. Šios gairės taikomos kompetentingoms institucijoms ir MiCA 3 straipsnio 1 dalies 15 punkte apibrėžtiems kriptoturto paslaugų teikėjams, kurie teikia rekomendacijas dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo paslaugą.

Koks šių gairių taikymo pagrindas?

2. Šios gairės susijusios su:
 - (i) tinkamumo reikalavimais pagal MiCA 81 straipsnio 1, 7, 8, 10, 11 ir 12 dalis ir
 - (ii) reikalavimais, taikomais periodinės ataskaitos, kurią turi pateikti kriptoturto portfelio valdymo paslaugą teikiantys kriptoturto paslaugų teikėjai, formatui pagal MiCA 81 straipsnio 14 dalį.

Nuo kada taikomos šios gairės?

3. Šios gairės taikomos praėjus 60 kalendorinių dienų nuo jų paskelbimo ESMA svetainėje visomis oficialiosiomis ES kalbomis datos.

2 Nuorodos į teisės aktus, santrumpos ir sąvokų apibrėžtys

2.1 Nuorodos į teisės aktus

ESMA reglamentas	2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB ¹ .
MiCA	2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 1095/2010 ir direktyvos 2013/36/ES bei (ES) 2019/1937 (Tekstas svarbus EEE) ² .

2.2 Santrumpos

EFPIIS	Europos finansų priežiūros institucijų sistema
ES	Europos Sąjunga
ESMA	Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija

2.3 Sąvokų apibrėžtys

<i>Tinkamumo vertinimas</i>	Visas informacijos apie klientą rinkimo procesas ir tolesnis kriptoturto paslaugų teikėjo atliekamas vertinimas, ar tam tikras kriptoturtas jam yra tinkamas, be kita ko, remiasi tvirtu kriptoturto paslaugų teikėjo supratimu apie kriptoturtą, kurį jis gali rekomenduoti arba į kurį jis gali investuoti kliento vardu.
<i>Automatizuotos rekomendacijos</i>	Rekomendacijų dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio (viso ar jo dalies) valdymo paslaugos teikimas naudojantis automatizuota arba pusiau automatizuota bendravimo su klientais sistema.

¹ OL L 331, 2010 12 15, p. 84.

² OL L 150, 2023 6 9, p. 40.

3 Tikslas

4. Šios gairės grindžiamos MiCA 81 straipsnio 15 dalimi ir ESMA reglamento 16 straipsnio 1 dalimi. Šiomis gairėmis siekiama nustatyti nuoseklią, efektyvią ir veiksmingą Europos finansų priežiūros institucijų sistemos (EFPI) priežiūros praktiką ir užtikrinti bendrą, vienodą ir nuoseklų atitinkamų MiCA 81 straipsnio 1, 7, 8, 10, 11, 12 ir 14 dalyse pateiktų nuostatų taikymą.
5. Visų pirma jomis siekiama skatinti didesnę konvergenciją taikant MiCA nustatytus tinkamumo reikalavimus ir reikalavimus, taikomus periodinės ataskaitos formatui, kurią turi teikti kriptoturto portfelio valdymo paslaugas teikiantys kriptoturto paslaugų teikėjai, taip pat priežiūros metodų suderinamumą.
6. ESMA tikisi, kad identifikavusi keletą svarbių klausimų, kaip išdėstyta toliau pateiktose gairėse, ir taip padėdama užtikrinti, kad kriptoturto paslaugų teikėjai laikytųsi reguliavimo standartų, atitinkamai sustiprins investuotojų apsaugą.

4 Pareiga laikytis gairių ir apie tai pranešti

4.1 Gairių statusas

7. Pagal ESMA reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų rinkos dalyviai privalo dėti visas pastangas, siekdami laikytis šių gairių.
8. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis deramai įtraukdamos jas į savo nacionalinės teisės ir (arba) priežiūros sistemas, įskaitant atvejus, kai konkrečios gairės, visų pirma, skirtos finansų rinkų dalyviams. Šiuo atveju vykdydamos priežiūrą kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad finansų rinkos dalyviai laikytųsi gairių.

4.2 Pranešimų teikimo reikalavimai

9. Per du mėnesius nuo rekomendacijų visomis oficialiosiomis ES kalbomis paskelbimo ESMA svetainėje dienos, kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, privalo pranešti ESMA, ar jos i) laikosi, ii) nesilaiko, bet ketina laikytis, arba iii) nesilaiko ir neketina laikytis gairių.
10. Kompetentingos institucijos, kurios neketina laikytis gairių, taip pat privalo per du mėnesius nuo gairių paskelbimo ESMA svetainėje visomis ES oficialiosiomis kalbomis dienos, pranešti ESMA apie priežastis, dėl kurių jos neketina laikytis gairių.
11. Pranešimo šabloną galima rasti ESMA svetainėje. Užpildytas šablonas turi būti perduotas ESMA.
12. Finansų rinkos dalyviai neprivalo pranešti, ar laikosi šių gairių.

5 Gairės dėl tam tikrų tinkamumo reikalavimų aspektų pagal MiCA

5.1 Informacija klientams apie tinkamumo vertinimo tikslą ir apimtį (1 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 66 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 81 straipsnio 1, 8, 10 ir 11 dalys.

13. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų aiškiai ir paprastai informuoti savo klientus apie tinkamumo vertinimą ir jo tikslą – sudaryti galimybę kriptoturto paslaugų teikėjui imtis veiksmų atsižvelgiant į geriausius kliento interesus. Klientui turėtų būti pateikiamas suprantamas paaiškinimas apie tai, kad vertinimą turi atlikti kriptoturto paslaugų teikėjas, taip pat paaiškinti: i) priežastį, dėl kurios jų prašoma pateikti tam tikrą informaciją, ii) tai, kaip svarbu, kad tokia informacija būtų aktuali, tiksli ir išsami, ir iii) kad be tokios informacijos kriptoturto paslaugų teikėjas nerekomenduos kriptoturto paslaugų ar kriptoturto ir nepradės teikti kriptoturto portfelio valdymo paslaugų. Tokią informaciją galima teikti standartizuota forma.
14. Informacija apie tinkamumo vertinimą turėtų padėti klientams suprasti reikalavimų tikslą. Ši informacija turėtų juos paskatinti pateikti aktualią, tikslią ir pakankamą informaciją apie jų žinias, patirtį, investavimo tikslus (įskaitant priimtinos rizikos lygį) ir finansinę padėtį (įskaitant jų galimybes patirti nuostolių). Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atkreipti savo klientų dėmesį į tai, kad svarbu surinkti išsamią ir tikslią informaciją, kuria remiantis kriptoturto paslaugų teikėjas galėtų rekomenduoti klientui tinkamą kriptoturtą arba kriptoturto paslaugas. Neturėdami šios informacijos, kriptoturto paslaugų teikėjai neturi teisės teikti rekomendacijų dėl kriptoturto ar kriptoturto portfelio valdymo paslaugų.
15. Sprendimą, kaip kriptoturto paslaugų teikėjas informuos savo klientus apie tinkamumo vertinimą, priima pats kriptoturto paslaugų teikėjas. Tačiau naudojamas formatas turėtų būti toks, kad būtų galima patikrinti, ar informacija buvo pateikta.
16. Kriptoturto paslaugų teikėjai, vertindami kriptoturto paslaugų ar kriptoturto tinkamumą, neturėtų sukelti dviprasmybių ar painiavos dėl savo atsakomybės šiame procese. Visų pirma, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų vengti teigti arba sudaryti įspūdį, kad klientas priima sprendimą dėl investicijų arba paslaugos tinkamumo arba kad pats klientas nustato, kuris kriptoturtas ar kriptoturto paslaugos atitinka jo rizikos profilį. Pavyzdžiui, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų vengti klientui nurodyti, kad klientas pats pasirinko tam tikrą kriptoturtą kaip tinkamą, arba reikalauti, kad klientas patvirtintų, jog kriptoturtas arba kriptoturto paslauga yra tinkami.
17. Bet kokie atsakomybės ribojimo pareiškimai (arba kiti panašūs pareiškimai), kurių tikslas – apriboti kriptoturto paslaugų teikėjo atsakomybę už tinkamumo vertinimą, neturėtų turėti jokio poveikio nei klientams praktiškai teikiamos kriptoturto paslaugos apibūdinimui, nei atitinkamų kriptoturto paslaugų teikėjui keliamų reikalavimų laikymosi vertinimui. Pavyzdžiui, rinkdami tinkamumo vertinimui atlikti būtiną klientų informaciją

(pvz., informaciją apie investavimo ir (arba) investicijos laikymo laikotarpį arba su priimtinu rizikos lygiu susijusią informaciją) kriptoturto paslaugų teikėjai neturėtų teigti, kad nevertina tinkamumo.

18. Siekdami užpildyti galimas klientų nusimanymo apie teikiamas kriptoturto paslaugas spragas, teikdami automatizuotas rekomendacijas (angl. *robo-advice*), be kitos privalomos informacijos, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų pateikti klientams:
 - labai aiškų paaiškinimą apie tikslų žmonių dalyvavimo lygį ir mastą, taip pat apie tai, ar ir kaip klientas gali prašyti sudaryti jam galimybę bendrauti su žmogumi;
 - paaiškinimą, kad klientų pateikti atsakymai turės tiesioginį poveikį nustatant rekomenduojamų arba jų vardu priimamų investicinių sprendimų tinkamumą;
 - aprašymą, kokiais informacijos šaltiniais remiamasi teikiant rekomendacijas dėl investicijų arba portfelio valdymo paslaugą (pvz., jeigu naudojamas internetinis klausimynas, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų paaiškinti, kad klausimyno atsakymai gali būti vienintelis automatizuotų rekomendacijų pagrindas, arba ar kriptoturto paslaugų teikėjas turi prieigą prie kitos kliento informacijos arba sąskaitų);
 - paaiškinimą, kaip ir kada bus atnaujinama kliento informacija apie jo padėtį, asmenines aplinkybes ir kt.
19. Kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų atidžiai įvertinti, ar jų atskleidžiama informacija yra parengta taip, kad būtų veiksminga (pvz., ar atskleidžiama informacija pateikiama tiesiogiai klientams ir nėra paslėpta ar nesuprantama). Kriptoturto paslaugų teikėjai, kurie teikia automatizuotas rekomendacijas, visų pirma, gali:
 - pabrėžti svarbią informaciją (pvz., pasitelkiant išdėstymo funkcijas, kaip antai iškylančiuosius langus (angl. *pop-up boxes*);
 - apsvarstyti, ar tam tikrą informaciją reikėtų pateikti kartu su interaktyviu tekstu (pvz., pasitelkiant išdėstymo funkcijas, kaip antai įrankių naudojimo patarimus) arba kitomis priemonėmis, kuriomis klientams, kurie ieško papildomos informacijos, ji būtų teikiama (pvz., per DUK skirsnį).

5.2 Priemonės, būtinos klientams suprasti (2 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 8 ir 10 dalys

20. Rinkdami informaciją, būtiną kiekvieno kliento tinkamumo vertinimui atlikti, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad klausimai, kuriuos jie užduoda savo klientams, būtų pakankamai konkretūs, kad jie, tikėtina, bus teisingai suprasti, kad jais būtų atsižvelgta į 3 gairėje išdėstytus elementus ir kad bet koks informacijai rinkti naudojamas metodas būtų skirtas tinkamumo vertinimui reikalingai informacijai gauti.

21. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad renkamos informacijos apie klientus vertinimas būtų atliekamas nuosekliai, nepriklausomai nuo priemonių, kuriomis informacija renkama.
22. Pavyzdžiui, kriptoturto paslaugų teikėjai galėtų naudoti savo klientų užpildytus klausimynus (visų pirma skaitmeniniu formatu), diskusijų su jais metu surinktą informaciją arba kitą informaciją, jau gautą palaikant kriptoturto paslaugų teikėjo santykius su klientu. Pavyzdžiui, su kitais įsipareigojimais susijęs mokėjimo įsipareigojimų neįvykdymas gali reikšti sudėtingą finansinę padėtį.
23. Rengdami klausimynus, skirtus surinkti tinkamumo įvertinimui reikiamą informaciją apie klientus, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų žinoti pagrindines priežastis, dėl kurių klientai galėtų netinkamai atsakyti į klausimus, ir į jas atsižvelgti. Visų pirma:
 - reikėtų skirti dėmesio klausimyno aiškumui, išsamumui ir suprantamumui, vengiant klaidinančių, painių, netikslių ir pernelyg techninių formuluočių;
 - išdėstymą reikėtų kruopščiai parengtas ir turėtų būti vengiama daryti įtaką klientų pasirinkimui (pvz., panaudojant šriftus, eilučių tarpus ir kt.);
 - turėtų būti vengiama pateikti grupinius klausimus (pvz., rinkti informaciją apie kelis dalykus užduodant vieną klausimą, ypač vertinant žinias ir patirtį bei priimtinos rizikos lygį);
 - kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atidžiai įvertinti, kokia tvarką reikėtų užduoti klausimus, kad galėtų veiksmingai surinkti informaciją;
 - siekiant užtikrinti, kad būtų surinkta būtina informacija, atsakant į klausimynų klausimus paprastai neturėtų būti suteikiama galimybė nepateikti jokio atsakymo (ypač renkant informaciją apie kliento finansinę padėtį).
24. Kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų imtis pagrįstų veiksmų, kad įvertintų kliento supratimą apie investicinę riziką ir rizikos ir investicijų grąžos santykį, nes būtent taip, atlikdami tinkamumo vertinimą, kriptoturto paslaugų teikėjai turi galimybę veikti paisydami geriausių klientų interesų. Pateikdami su tuo susijusius klausimus, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų aiškiai ir paprastai paaiškinti, kad atsakymų į šiuos klausimus tikslas - padėti įvertinti klientų požiūrį į riziką (rizikos profilį), taigi ir tai, ar kriptoturto paslaugos ar kriptoturtas yra jiems tinkami (ir, jei tinkami, kokių rūšių ir kokia rizika su jais susijusi).
25. Informacija, kurios yra būtina tinkamumo vertinimui atlikti, apima įvairius elementus, kurie gali daryti poveikį, pavyzdžiui, kliento finansinės padėties (įskaitant jo galimybę patirti nuostolių) arba investavimo tikslų (įskaitant jam priimtinos rizikos lygį) analizei. Tokių elementų pavyzdžiai yra kliento:
 - šeiminė padėtis (ypač kliento teisinis veiksnumas įsipareigoti turtu, kuris taip pat gali jo partneriui);

- šeimos sudėtis (kliento šeimos pokyčiai gali turėti poveikį jo finansinei padėčiai, pvz., gimus vaikui arba vaikui įstojus į universitetą);
 - amžius (kuris yra svarbiausias siekiant užtikrinti teisingą investavimo tikslų įvertinimą, visų pirma, finansinės rizikos, kurią klientas nori prisiimti, lygį ir laikymo ir (arba) investavimo laikotarpį, parodo kliento ketinimą laikyti investiciją tam tikrą laikotarpį);
 - užimtumas (darbo vietos garantijos lygis arba tai, kad klientas netrukus išeis į pensiją, gali turėti poveikį jo finansinei padėčiai arba investavimo tikslams);
 - tam tikrų svarbių investicijų likvidumo poreikis arba poreikis finansuoti būsimą finansinį įsipareigojimą (pvz., turto įsigijimą, studijų mokesčius).
26. Nustatydami, kokia informacija yra būtina, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į poveikį, kurį tinkamumo vertinimui galėtų padaryti bet kuris reikšmingas tos informacijos pasikeitimas.
27. ESMA mano, kad laikytina gera praktika kriptoturto paslaugų teikėjams renkant informaciją apie kliento investavimo tikslus atsižvelgti į nefinansinius elementus ir, be 25 punkte išvardytų elementų, surinkti informaciją apie kliento prioritetus, susijusius su aplinkos, socialiniais ir valdymo veiksniais, kad į juos būtų atsižvelgta atliekant tinkamumo vertinimą.
28. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų imtis visų pagrįstų veiksmų, kad tinkamai įvertintų, kaip jų klientai supranta kriptoturto paslaugų teikėjo siūlomų rūšių produktų pagrindines savybes ir su jais susijusią riziką. Norint teisingai įvertinti kliento žinias ir patirtį itin svarbu, kad kriptoturto paslaugų teikėjai taikytų mechanizmus, kuriais siekiama vengti nepagrįstai remtis klientų savęs vertinimu ir užtikrinti kliento teikiamų atsakymų nuoseklumą³. Kriptoturto paslaugų teikėjų surinkta informaciją apie kliento žinias ir patirtį turėtų būti vertinama bendrai, siekiant visapusiškai įvertinti jo nusimanymą apie produktus ir paslaugas, taip pat apie riziką, susijusią su rekomenduojamais sandoriais arba portfelio valdymu.
29. Taip pat svarbu, kad kriptoturto paslaugų teikėjai įvertintų, kaip klientas supranta pagrindines finansines sąvokas, pvz., investavimo riziką (įskaitant koncentracijos riziką) ir rizikos ir grąžos santykį. Tam kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų apsvarstyti galimybę pateikti galimų suprantamų pavyzdžių, susijusių su nuostolių ir grąžos lygiais, kurie gali kilti priklausomai nuo prisiimtose rizikos lygio, ir įvertinti kliento atsakymus į tokius scenarijus.
30. Vertindami kliento žinias ir patirtį, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų įsitikinti, kad klientas konkrečiai nusimano apie kriptoturtą ir ypač riziką, susijusią su paskirstytojo registro

³ Žr. 4 gairę.

technologijos (pvz., kibernetinių vagysčių, įsilaužimų, privačiųjų raktų praradimo ar sunaikinimo atvejais), kuria grindžiamas kriptoturtas, naudojimu.

31. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų rengti savo klausimynus taip, kad galėtų surinkti būtiną informaciją apie savo klientą. Tai ypač svarbu kriptoturto paslaugų teikėjams, teikiantiems automatizuotas rekomendacijas, nes galimybės bendrauti su žmogumi yra ribotos. Siekdami užtikrinti su tuo vertinimu susijusių reikalavimų laikymąsi kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į tokius veiksnius:
- ar remdamasis informacija, surinkta naudojant internetinį klausimyną, kriptoturto paslaugų teikėjas gali daryti išvadą, kad teikiamos rekomendacijos yra tinkamos jo klientams atsižvelgiant į jų žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus ir poreikius;
 - ar klausimyno klausimai yra pakankamai aiškūs ir (arba) ar klausimynas sudarytas taip, kad prireikus klientams būtų pateikiami papildomi paaiškinimai arba pavyzdžiai (pvz., naudojant tam tikras išdėstymo funkcijas, kaip antai įrankių naudojimo patarimus arba išskylančiuosius langus);
 - ar klientams atsakant į internetinį klausimyną užtikrinamas tam tikras žmogaus dalyvavimas (įskaitant nuotolinį bendravimą e. paštu arba mobiliuoju telefonu);
 - ar imamas veiksmų siekiant spręsti su klientų atsakymų nenuoseklumu susijusias problemas (pvz., į klausimyną struktūrą įtraukiant priemones, kuriomis siekiama atkreipti klientų dėmesį į galimą jų atsakymų nenuoseklumą ir pasiūlyti jiems peržiūrėti tokius atsakymus, arba įdiegiant sistemas, kurios automatiškai pažymėtų akivaizdžiai nenuoseklią kliento pateiktą informaciją, kad kriptoturto paslaugų teikėjas galėtų ją peržiūrėti arba imtis dėl jos tolesnių veiksmų).

5.3 Informacijos, kurią reikėtų rinkti iš klientų, apimtis (proporcingumas) (3 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 8 ir 10 dalys

32. Prieš teikdami rekomendacijas dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo, kriptoturto paslaugų teikėjai turi surinkti visą „būtiną informaciją“⁴ apie kliento žinias ir patirtį, finansinę padėtį, investavimo tikslus ir bendrą supratimą apie riziką, susijusią su kriptoturto pirkimu, tinkamai atsižvelgdami į teikiamos paslaugos pobūdį ir mastą. Būtiną informaciją apimtis gali skirtis, o kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų nustatyti iš klientų renkamos informacijos apimtį, atsižvelgdami į visas tiems klientams teikiamų rekomendacijų dėl kriptoturto ar kriptoturto portfelio valdymo paslaugų ypatybes. Pažymėtina, kad kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į rekomendacijų dėl

⁴ „Būtiną informaciją“ reikėtų suprasti kaip informaciją, kurią kriptoturto paslaugų teikėjai privalo surinkti, kad atitiktų MiCA nustatytus tinkamumo reikalavimus.

- kriptoturto arba teikiamų kriptoturto portfelio valdymo paslaugų ypatumus, kriptoturto rūšį ir savybes, į kurias reikia atsižvelgti, ir klientų ypatumus.
33. Nustatydami, kokia informacija yra „būtina“, kriptoturto paslaugų teikėjai, vertindami kliento žinias ir patirtį, finansinę padėtį, investavimo tikslus ir bendrą supratimą apie riziką, susijusią su kriptoturto pirkimu, turėtų atsižvelgti į:
- kriptoturto, sandorių arba paslaugų, kuriuos kriptoturto paslaugų teikėjas gali rekomenduoti arba sudaryti, rūšį (įskaitant rizikos sudėtingumą ir lygį);
 - paslaugos, kurią kriptoturto paslaugų teikėjas gali teikti, pobūdį ir mastą;
 - kliento poreikius ir su juo susijusias aplinkybes;
 - kliento ypatybes (pvz., jo išprusimo lygį, žinias apie investavimą (įskaitant susijusias su kriptoturtu), finansinę padėtį ir kt.).
34. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad informacija apie kliento ar potencialaus kliento žinias ir patirtį investavimo srityje, įskaitant kriptoturto sritį, apimtų toliau nurodytus elementus, kiek tai atitinka kliento pobūdį, teikiamos paslaugos pobūdį ir apimtį bei numatomo kriptoturto ar sandorio rūšį, įskaitant jų sudėtingumą ir susijusią riziką:
- paslaugų, sandorių ir finansinių produktų, su kuriais klientas yra susipažinęs, rūšis;
 - tai, ar klientas supranta paskirstytojo registro technologiją, kuria pagrįstas kriptoturtas, ir jai būdingą riziką, pavyzdžiui, riziką pervesti kriptoturtą į netinkamą piniginę ar netinkamą adresu arba įsilaužimo riziką;
 - kliento sandorių, įskaitant susijusių su kriptoturtu, pobūdį, apimtį ir dažnumą, taip pat laikotarpį, per kurį jie buvo įvykdyti;
 - kliento arba potencialaus kliento išsilavinimo lygį ir esamą arba susijusią ankstesnę profesiją.
35. Vertindami kliento žinias apie kriptoturtą arba tam tikros rūšies kriptoturtą, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų remtis ne tik tokio kliento sandorių istorija, bet ir užtikrinti, kad klientas nusimanytų apie produktą.
36. Nors renkamos informacijos apimtis gali būti įvairi, standartas, pagal kurį užtikrinama, kad rekomendacija arba kliento vardu daroma investicija būtų jam tinkama, visuomet turėtų išlikti vienodas. MiCA nuostatos leidžia kriptoturto paslaugų teikėjams rinkti tokio lygio informaciją, kuri yra tinkama ir proporcinga jų siūlomiems produktams ir paslaugoms arba dėl kurios klientas prašo konkrečių rekomendacijų kriptoturto ar kriptoturto portfelio valdymo paslaugos klausimais. MiCA nuostatos neleidžia kriptoturto paslaugų teikėjams mažinti privalomo klientų apsaugos lygio.

37. Informacija apie kliento arba potencialaus kliento investavimo tikslus turėtų apimti, kai tai aktualu, informaciją apie laikotarpį, kurį klientas nori laikyti tą investiciją, jo pageidaujamą riziką lygį, rizikos profilį ir investicijos paskirtį.
38. Suteikdami prieigą prie sudėtingesnio ar rizikingesnio kriptoturto, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų rinkti išsamesnę informaciją apie klientą, nei rinktų apie mažiau sudėtingus ar rizikingus produktus. Taip kriptoturto paslaugų teikėjai gali įvertinti kliento gebėjimą suprasti ir finansiškai prisiimti su kriptoturtu susijusią riziką⁵. ESMA tikisi, kad kriptoturto paslaugų teikėjai, be kita ko, nuodugnai įvertins kliento žinias ir patirtį, įskaitant, pavyzdžiui, gebėjimą suprasti mechanizmus, dėl kurių kriptoturtas tampa rekomenduojamas arba parduodamas kaip „rizikingas“ ir galbūt „sudėtingas“, ar klientas jau yra prekiavęs kriptoturtu ir kokios konkrečios rūšies kriptoturtu (pavyzdžiui, stabilizuotąja virtualiąja valiuta (angl. *stablecoin*) ar prekių ir paslaugų žetonais (angl. *utility token*), kiek laiko jis jomis prekiauja ir pan.
39. Nelikvidaus kriptoturto⁶ atveju „būtina informacija“, kurią reikia surinkti, turėtų apimti informaciją apie tai, kiek laiko klientas yra pasiruošęs laikyti investiciją.
40. Kadangi informaciją apie kliento finansinę padėtį reikės rinkti visais atvejais, renkamos informacijos apimtis gali priklausyti nuo kriptoturto ir paslaugų, dėl kurių yra teikiama rekomendacija arba sudaromas sandoris, rūšies. Pavyzdžiui, kadangi daug kriptoturto yra labai spekuliatyvios investicijos, „būtina informacija“, kurią reikia surinkti, gali apimti visus toliau išvardytus elementus, kurių reikia siekiant išsiaiškinti, ar kliento finansinė padėtis leidžia jam investuoti arba būti investavusiam į tokį kriptoturtą:
- reguliarių kliento pajamų ir visų pajamų dydį, ar pajamos gaunamos nuolat arba laikinai, tokių pajamų šaltinį (pvz. darbo užmokestis, pensija, investicinės pajamos, nuomos pajamos ir kt.);
 - kliento turtą, įskaitant likvidųjį turtą, investicijas ir nekilnojamąjį turtą, įskaitant bet kokias kliento finansines investicijas, asmeninį ir investicinį turtą, pensijų fondus ir visus grynujų pinigų indėlius ir kt. Tam tikrais atvejais, jei taikytina, kriptoturto paslaugos teikėjas taip pat turėtų rinkti informaciją apie pirmiau nurodyto turto sąlygas, terminus, prieigą, paskolas, garantijas ir kitus suvaržymus, kurie gali būti taikomi minėtam turtui;
 - nuolatinius kliento finansinius įsipareigojimus, kurie apimtų kliento prisiimtus arba planuojamus prisiimti finansinius įsipareigojimus (kliento skolas, visą įsiskolinimo sumą ir kitus pastovius įsipareigojimus ir kt.).
41. Nustatydami informaciją, kurią reikėtų rinkti, kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų atsižvelgti į paslaugos, kurią ketinama teikti, pobūdį. Praktiškai tai reiškia, kad:

⁵ Siekdamas užtikrinti, kad klientai suprastų investavimo riziką ir galimus nuostolius, kuriuos jie gali patirti, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų kuo aiškiau ir suprantamiau atskleisti šią riziką, galbūt pateikdamas iliustruojančius pavyzdžius apie nuostolių mastą, kai su kriptoturtu susiję rezultatai neigiami, ir tinkamai atsižvelgdamas į MiCA 81 straipsnio 9 dalį.

⁶ Kiekvienas kriptoturto paslaugų teikėjas turi *a priori* nustatyti, kurį iš investuotojams siūlomo kriptoturto jis laiko nelikvidžiu.

- kai numatoma teikti rekomendacijas dėl kriptoturto, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų surinkti pakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti kliento gebėjimą suprasti kiekvienos rūšies kriptoturto ir paslaugų, kuriuos kriptoturto paslaugų teikėjas planuoja tam klientui rekomenduoti, riziką ir pobūdį;
 - teikiant kriptoturto portfelio valdymo paslaugas, investicinius sprendimus kliento vardu priima kriptoturto paslaugų teikėjas, todėl klientui reikalingų su visu kriptoturtu, kuris gali būti įtrauktas į portfelį, susijusių žinių ir patirties lygis gali būti žemesnis nei lygis, kurį klientas turėtų būti pasiekęs, kai numatoma teikti rekomendacijas dėl kriptoturto paslaugų. Vis dėlto, net ir tokiais atvejais klientas turėtų bent jau suvokti bendrą portfelio riziką (įskaitant su paskirstytojo registro technologija susijusią riziką) ir turėti bendrą supratimą apie riziką, susijusią su kiekvienos rūšies kriptoturtu, kuris gali būti įtrauktas į portfelį. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų labai aiškiai suprasti ir žinoti, kiek klientas nusimano apie kriptoturtą ir koks yra jo investavimo profilis.
42. Be to, kliento prašomos paslaugos mastas taip pat gali daryti poveikį apie klientą renkamos informacijos išsamumui. Pvz., kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų rinkti daugiau informacijos apie klientus, prašančius rekomendacijų, susijusių su visu jų portfeliumi, nei apie klientus, kurie prašo konkrečiai rekomenduoti, kaip investuoti tam tikrą pinigų sumą, sudarančią palyginti nedidelę viso jų portfelio dalį.
43. Nustatydami informaciją, kurią reikėtų rinkti, kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų atsižvelgti į kliento pobūdį. Pvz., nuodugnesnė informacija paprastai turėtų būti surinkta apie galimai pažeidžiamus klientus (kaip antai, vyresnio amžiaus klientus) arba nepatyrusius klientus, pirmą kartą besikreipiančius dėl rekomendacijų dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo paslaugų.
44. Informacija, kurią reikia surinkti, taip pat priklausys nuo kliento poreikių ir aplinkybių. Pvz., kriptoturto paslaugų teikėjui tikriausiai reikės išsamesnės informacijos apie kliento finansinę padėtį, jeigu klientas turi daug investavimo tikslų ir (arba) tie tikslai yra ilgalaikiai, nei tuo atveju, kai klientas nori trumpalaikės investicijos.
45. Informacija apie kliento finansinę padėtį apima informaciją apie jo investicijas (į kriptoturtą ir kitus produktus). Tai reiškia, kad kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų turėti informacijos apie kliento finansines investicijas, kurias jis laiko pas kriptoturto paslaugų teikėją, atskirai apie kiekvienos rūšies kriptoturtą. Priklausomai nuo teikiamų rekomendacijų apimties, kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų skatinti klientus atskleisti informaciją apie investicijas, kurias jie laiko pas kitus kriptoturto paslaugų teikėjus, arba finansines investicijas, kurias jie laiko finansų įstaigose, jei įmanoma, taip pat apie kiekvieną produktą atskirai.

5.4 Klientų informacijos patikimumas (4 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1 ir 10 dalys

46. Tikimasi, kad klientai teiks teisingą, aktualią ir išsamią tinkamumo vertinimui būtiną informaciją. Vis dėlto kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų imtis visų pagrįstų veiksmų ir įsidiesti tinkamas priemones siekdami užtikrinti, kad renkama informacija apie klientus būtų patikima, tiksli ir nuosekli, ir neturėtų nepagrįstai vadovautis klientų savęs vertinimu. Be kita ko, jie turėtų:
- užtikrinti, kad klientai būtų informuoti apie tikslios ir aktualios informacijos pateikimo svarbą;
 - užtikrinti, kad visos priemonės, kaip antai rizikos profilio nustatymo priemonės arba kliento žinių ir patirties vertinimo priemonės, naudojamos tinkamumo vertinimo procese, atitiktų paskirtį ir būtų tinkamai pritaikytos naudoti jų klientams, o bet kokie apribojimai būtų nustatomi ir aktyviai mažinami tinkamumo vertinimo procese;
 - užtikrinti, kad procese naudojami klausimai būtų suprantami klientams, tiksliai atspindėtų kliento tikslus ir poreikius, bei i tinkamumo vertinimui suprasti būtiną informaciją, ir
 - imtis veiksmų, jei reikia, siekiant užtikrinti informacijos apie klientą nuoseklumą, pvz., įvertinti, ar klientų pateiktoje informacijoje nėra akivaizdžių netikslumų.
47. Kriptoturto paslaugų teikėjai yra atsakingi už tai, kad turėtų tinkamumo vertinimui atlikti būtiną informaciją. Šiuo požiūriu bet koks kliento pasirašytas susitarimas arba kriptoturto paslaugų teikėjo atskleista informacija, kurios tikslas – apiboti kriptoturto paslaugų teikėjo atsakomybę, susijusią su tinkamumo vertinimu, nebūtų laikoma atitinkančia taikytinus MiCA reikalavimus.
48. Siekiant išvengti nepagrįsto rėmimosi klientų savęs vertinimu, bet kokį automatinį vertinimą turėtų atsverti faktinė informacija, surinkta remiantis objektyviais kriterijais. Pavyzdžiui:
- užuot paklausęs, ar klientas supranta rizikos ir grąžos santykio ir rizikos diversifikavimo sąvokas, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų pateikti keletą situacijų, kurios gali pasitaikyti praktikoje, pvz., įtikinamomis prielaidomis pagrįstus grafikus arba teigiamus ir neigiamus scenarijus;
 - užuot paklausęs, ar klientas turi pakankamai žinių apie pagrindinius konkrečių rūšių kriptoturto ypatumus ir riziką, kriptoturto paslaugų teikėjas, pvz., turėtų užduoti klausimus, kuriais siekiama įvertinti realias kliento žinias apie konkrečių rūšių kriptoturtą, pvz., užduodamas klientui klausimus, į kuriuos atsakydamas klientas iš kelių atsakymo variantų turėtų pasirinkti teisingą atsakymą;

- užuot klausęs kliento, ar jis jaučiasi pakankamai patyręs, kad investuotų į tam tikrą kriptoturtą, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų jo paklausti, su kokių rūšių kriptoturtu klientas yra susipažinęs ir kokia yra nesena ir dažna jo prekybos su tuo turtu patirtis;
 - užuot klausęs klientų, ar, jų nuomone, jie turi pakankamai investavimui skirtų lėšų, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų jų paprašyti pateikti faktinę informaciją apie jų finansinę padėtį, pvz., reguliarių pajamų šaltinį, ir ar jie turi neįvykdytų įsipareigojimų (kaip antai banko paskolų arba kitų skolų, kurios gali padaryti reikšmingą poveikį kliento gebėjimo finansiškai prisiimti bet kokią su investicija susijusią riziką ir nuostolius vertinimui);
 - užuot klausęs, ar klientui priimtina prisiimti riziką, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų paklausti, kokio lygio nuostolius per tam tikrą laikotarpį klientas būtų pasiruošęs prisiimti dėl pavienės investicijos arba viso portfelio.
49. Vertindamas kliento žinias ir patirtį, kriptoturto paslaugų teikėjas taip pat turėtų vengti pernelyg plačių klausimų, į kuriuos galima atsakyti „taip“ arba „ne“, arba labai plataus savęs vertinimo metodo pažymint varnele (pavyzdžiui, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų vengti pateikti klientui įvairių rūšių kriptoturto sąrašą ir prašyti jo nurodyti, apie kurių rūšių kriptoturtą jis nusimano). Jeigu kriptoturto paslaugų teikėjai iš anksto parengia atsakymus, remdamiesi kliento sandorių, sudarytų su tuo kriptoturto paslaugų teikėju, istorija (pvz., teikiant kitą kriptoturto paslaugą), jie turėtų užtikrinti, kad būtų naudojama tik visiškai objektyvi, tinkama ir patikima informacija ir kad klientui būtų suteikta galimybė peržiūrėti ir prireikus ištaisyti ir (arba) papildyti kiekvieną iš kriptoturto paslaugų teikėjo iš anksto parengtų atsakymų, kad būtų užtikrintas bet kokios iš anksto užpildytos informacijos tikslumas. Kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat neturėtų prognozuoti kliento patirties, remdamiesi prielaidomis.
50. Ankstesnių kliento investicijų į kriptoturtą savaimė neturėtų pakakti, kad kriptoturto paslaugų teikėjas galėtų padaryti išvadą, jog toks klientas nusimano apie kriptoturtą ir kriptoturto paslaugas (ypač apie su kriptoturtu susijusią riziką).
51. Vertindami klientams priimtinos rizikos lygį pagal klausimyną kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų ne tik išnagrinėti pageidaujamas būsimų investicijų rizikos ir grąžos savybes, bet ir atsižvelgti į kliento rizikos suvokimą. Tuo tikslu, nors priimtinos rizikos lygio savęs vertinimo reikėtų vengti, galima pateikti aiškius klausimus apie klientų asmeninius sprendimus esant neaiškiai rizikai. Be to, klausdami kliento, kaip jis reaguotų į jo portfelio vertės sumažėjimą, kriptoturto paslaugų teikėjai, pvz., galėtų pasitelkti grafikus, konkrečias procentines dalis arba skaičius.
52. Jeigu kriptoturto paslaugų teikėjai pasitelkia įrankius, kuriuos vertinant tinkamumą naudoja klientai (kaip antai klausimynus arba rizikos profilio nustatymo programinę įrangą), jie turėtų užtikrinti, kad būtų įdiegtos tinkamos sistemos ir kontrolės priemonės siekiant įsitikinti, kad tie įrankiai yra tinkami ir kad jų naudojimo rezultatai yra priimtini. Pvz., rizikos profilio nustatymo programinėje įrangoje galėtų būti numatytos tam tikros

kontrolės priemonės, kuriomis siekiama tikrinti klientų pateiktų atsakymų nuoseklumą ir nustatyti prieštaravimus tarp skirtingų surinktos informacijos dalių.

53. Kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų imtis pagrįstų veiksmų, kad sumažintų galimą su tokių įrankių naudojimu susijusią riziką. Pvz., galima rizika gali kilti, jeigu klientai buvo paraginti pateikti tam tikrus atsakymus, kad galėtų gauti prieigą prie kriptoturto ar kriptoturto paslaugų, kurie gali būti jiems netinkami (tinkamai neatsižvelgiant į tikrąsias klientų aplinkybes ir poreikius)⁷.
54. Siekdami užtikrinti informacijos apie klientus nuoseklumą kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų vertinti surinktos informacijos visumą. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atkreipti dėmesį į svarbius prieštaravimus tarp įvairių surinktos informacijos dalių ir kreiptis į klientą, kad ištaisytų visus reikšmingus galimus neatitikimus arba netikslumus. Tokių prieštaravimų pavyzdžiai – klientai, kurie neturi pakankamai žinių ar patirties ir laikosi agresyvaus požiūrio į riziką arba kurie turi žemos rizikos profilį ir ambicingus investavimo tikslus.
55. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų taikyti mechanizmus, kad išvengtų rizikos, kylančios tada, kai klientai būna linkę pervertinti savo žinias ir patirtį, pavyzdžiui, įtraukdami klausimus, kuriais remdamiesi kriptoturto paslaugų teikėjai galėtų įvertinti bendrą klientų supratimą apie kriptoturto savybes ir riziką bei įvairių rūšių kriptoturtą. Tokios priemonės gali būti ypač svarbios, jeigu teikiamos automatizuotos rekomendacijos, nes rizika, kad klientai save pervertins, gali padidėti, kai yra teikiama informacija automatinėje (arba pusiau automatinėje) sistemoje, ypač tais atvejais, kai tarp klientų ir kriptoturto paslaugų teikėjo darbuotojų numatytas labai ribotas bendravimas arba jo nenumatyta visai.

5.5 Klientų informacijos atnaujinimas (5 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 8, 10 ir 12 dalys

56. Jeigu kriptoturto paslaugų teikėjas palaiko nuolatinius santykius su klientu (pvz., teikia jam rekomendacijas dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo paslaugas), siekdami turėti galimybę atlikti tinkamumo vertinimą kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų patvirtinti procedūras, kuriomis apibrėžiama: a) kokia surinktos informacijos apie klientą dalis turėtų būti atnaujinama ir koku dažnumu; b) kaip informacija turėtų būti atnaujinama ir kokių veiksmų turėtų imtis kriptoturto paslaugų teikėjas, kai gaunama papildoma ar atnaujinta informacija arba kai klientas nepateikia prašomos informacijos.
57. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų reguliariai peržiūrėti klientų informaciją siekdami užtikrinti, kad ji netaptų akivaizdžiai pasenusi, netiksli arba neišsami. Tuo tikslu kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų įgyvendinti procedūras, kuriomis klientai būtų skatinami atnaujinti anksčiau pateiktą informaciją, jeigu ji iš esmės pasikeičia.

⁷ Šiuo požiūriu taip pat žr. 5 gairės 59 punktą, kuriame nagrinėjama rizika, kad kriptoturto paslaugų teikėjai gali daryti klientams įtaką ir šie pakeistų anksčiau pateiktus atsakymus, nors jų padėtis faktiškai nepasikeitė.

58. Atnaujinimo dažnumas gali skirtis priklausomai, pvz., nuo klientų rizikos profilių ir atsižvelgiant į rekomenduojamo kriptoturto rūšį. Remdamasis pagal tinkamumo reikalavimus apie klientą surinkta informacija kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų nustatyti kliento investicinės rizikos profilį, t. y. kokios rūšies kriptoturto paslaugos arba kriptoturtas apskritai gali būti jam tinkami, atsižvelgiant į jo žinias ir patirtį, finansinę padėtį (įskaitant jo galimybę patirti nuostolių) ir investicinius tikslus (įskaitant jam priimtinos rizikos lygį). Pvz., rizikos profilis, pagal kurį klientui gali būti suteikiama prieiga prie įvairesnių didesnės rizikos produktų, yra elementas, kurį tikėtina reikės atnaujinti dažniau. Informaciją taip pat gali tekti atnaujinti įvykus tam tikriems įvykiams, pvz., klientui sulaukus pensinio amžiaus arba netekus darbo.
59. Dėl reikalavimo tinkamumo vertinimą peržiūrėti ne rečiau kaip kartą per dvejus metus (pagal MiCA 81 straipsnio 12 dalį) atnaujinimai turėtų būti atliekami ne rečiau kaip kas dvejus metus, kad būtų užtikrinta, jog atnaujintas tinkamumo vertinimas nebūtų grindžiamas pasenusia kliento informacija. Tai taip pat reiškia, kad informacija turėtų būti atnaujinama prieš bet kokią naują tinkamumo vertinimą, atliekamą per nustatytą dvejų metų laikotarpį.
60. Informaciją atnaujinti galima, pavyzdžiui, nusiunčiant klientams informacijai atnaujinti skirtą klausimyną. Atitinkami veiksmai po to galėtų būti kliento rizikos profilio pakeitimas pagal surinktą naujausią informaciją.
61. Kriptoturto paslaugų teikėjams taip pat svarbu taikyti priemones, kuriomis sumažinama rizika, kad klientas bus skatinamas atnaujinti savo profilį tam, kad jam tiktų tam tikras investicinis produktas ar paslauga, kurie kitaip būtų jam netinkami, kai kliento padėtis iš tikrųjų nesikeičia⁸. Gerosios patirties įveikiant tokios rūšies riziką pavyzdys būtų toks: kriptoturto paslaugų teikėjai gali patvirtinti procedūras, pagal kurias prieš sudarant sandorius arba juos sudarius tikrinama, ar kliento profilis nebuvo atnaujinamas pernelyg dažnai arba praėjus tik trumpam laikotarpiui po paskutinio atnaujinimo (ypač jeigu toks pakeitimas padaromas likus vos kelioms dienoms iki rekomenduojamos investicijos). Tokios situacijos turėtų būti vertinamos arba apie jas turėtų būti pranešama atitinkamų kontrolės funkcijų vykdytojams. Tokia politika ir procedūros yra ypač svarbios tais atvejais, kai padidėjusi rizika, kad kriptoturto paslaugų teikėjų interesai gali prieštarauti u geriausiais jo klientų interesais, pvz., tais atvejais, kai kriptoturto paslaugų teikėjas platina kriptoturtą savo klientams. Dar vienas svarbus veiksnys, į kurį reikėtų atsižvelgti, yra ir bendravimo su klientu pobūdis (pvz., kalbantis telefonu arba per automatinę sistemą).
62. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų pranešti klientui, kai dėl pateiktos papildomos informacijos keičiamas jo profilis ar jo rizikos lygis padidėja (todėl jam gali tikti įvairesnis didesnės rizikos ir sudėtingesnis kriptoturtas su galimybe patirti didesnius nuostolius), ar atvirkščiai – sumažėja (todėl jam, galimai, gali tikti labiau ribotas kriptoturto asortimentas).

⁸ Šiuo požiūriu taip pat svarbios priemonės, patvirtinamos siekiant užtikrinti informacijos apie klientą patikimumą, kaip aprašyta 4 gairės 46 punkte.

5.6 Kliento informacija apie juridinius asmenis arba grupes (6 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 8 ir 10 dalys

63. Jeigu klientas yra juridinis asmuo arba dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupė arba jeigu vienam ar daugiau fizinių asmenų atstovauja kitas fizinis asmuo, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų *ex ante* sukurti ir įgyvendinti politiką, susijusią su procedūra ir kriterijais, kurių reikėtų laikytis, kad tokiais atvejais būtų užtikrinta atitiktis MiCA nustatytiems tinkamumo reikalavimams. Tokie klausimai apima: i) kam turėtų būti taikomas tinkamumo vertinimas, ii) kaip praktiškai turėtų būti atliekamas tinkamumo vertinimas, įskaitant tai, iš ko turėtų būti renkama informacija apie žinias ir patirtį, finansinę padėtį ir investavimo tikslus, ir iii) galimą poveikį, kurį ši politika galėtų turėti atitinkamiems klientams, laikantis galiojančios politikos.
64. Kai klientas yra juridinis asmuo arba fizinis asmuo, kuriam atstovauja kitas fizinis asmuo, finansinė padėtis ir investiciniai tikslai turėtų būti vertinami atsižvelgiant į pagrindinio kliento (juridinio asmens arba fizinio asmens, kuriam atstovaujama), o ne atstovo, finansinę padėtį ir investicinius tikslus. Žinios ir patirtis turėtų būti vertinama atstovo. Tai, be kita ko, reikštų, kad kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų patikrinti, ar atstovas pagal atitinkamą nacionalinę teisę yra iš tiesų įgaliojotas vykdyti sandorius kliento vardu.
65. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į taikytinos nacionalinės teisinės sistemos konkrečias nuostatas, į kurias reikėtų atsižvelgti atliekant tinkamumo vertinimą (tai, pvz., galėtų būti atvejai, kai pagal įstatymai reikalauja paskirti teisinį atstovą, pvz., kuris atstovautų nepilnamečiams ar neveiksniams asmenims arba juridiniam asmeniui).
66. Politikoje turėtų būti aiškiai atskirti atvejais, kai atstovas numatomas pagal taikytiną nacionalinę teisę, kaip, pvz., gali būti juridinių asmenų atveju, ir tais atvejais, kai atstovavimas nėra numatytas, ir daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama pastariesiems. Jeigu politikoje numatomi klientų susitarimai, jiems turėtų būti aiškiai raštu informuoti apie poveikį, kurį tokie susitarimai gali turėti jų atitinkamų interesų apsaugai. Veiksmai, kurių kriptoturto paslaugų teikėjas imasi pagal savo politiką, turėtų būti tinkamai dokumentuojami, kad būtų galima atlikti *ex post* kontrolę.
67. Kai klientas yra dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupė ir pagal taikytiną nacionalinę teisę atstovavimas nėra numatytas, kriptoturto paslaugų teikėjo politikoje turėtų būti nustatyta, iš ko bus renkama būtina informacija ir kaip bus atliekamas tinkamumo vertinimas. Klientus reikėtų tinkamai informuoti apie kriptoturto paslaugų teikėjo nuostatas (įtvirtintas jo politikoje) ir tų nuostatų poveikį praktiniam tinkamumo vertinimo atlikimui.
68. Kriptoturto paslaugų teikėjai galėtų apsvarstyti galimybę taikyti tokias n nuostatas: a) jie gali nuspręsti pasiūlyti dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupę paskirti atstovą arba b) jie gali apsvarstyti galimybę rinkti informaciją apie kiekvieną atskirą klientą ir įvertinti kiekvieno atskiro kliento tinkamumą.

Pasiūlymas dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupei paskirti atstovą

69. Jeigu dviejų ar daugiau fizinių asmenų grupė sutinka paskirti atstovą, galėtų būti laikomasi tų pačių nuostatų, kurios aprašytos pirmiau pateiktame 64 punkte: renkama informacija apie atstovo žinias ir patirtį, o apie finansinę padėtį ir investicinius tikslus - pagrindinio (-ių) kliento (-ų). Atstovas turėtų būti paskiriamas raštu, laikantis taikytinos nacionalinės teisės reikalavimų, ir atitinkamas kriptoturto paslaugų teikėjas tai turėtų dokumentuoti. Klientus, kurie sudaro grupę, reikėtų aiškiai informuoti raštu apie poveikį, kurį klientų susitarimas galėtų turėti jų interesų apsaugai.
70. Tačiau pagal kriptoturto paslaugų teikėjo politiką gali būti reikalaujama, kad pagrindinis (-iai) klientas (-ai) susitartų dėl savo investavimo tikslų.
71. Jeigu dalyvaujančioms šalims sunku nuspręsti, iš kurio (-ių) asmens (-ų) reikėtų rinkti informaciją apie žinias ir patirtį, koku pagrindu atliekant tinkamumo vertinimą turėtų būti nustatoma finansinė padėtis arba apibrėžiami investiciniai tikslai, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų laikytis ypač atsargiausio požiūrio atitinkamai atsižvelgdamas į informaciją apie asmenį, kuris turi mažiausiai žinių ir patirties, kurio finansinė padėtis yra silpniausia arba kurio investiciniai tikslai yra konservatyviausi. Kita vertus, kriptoturto paslaugų teikėjo politikoje taip pat gali būti nustatyta, kad tokiais atvejais jis negalės teikti rekomendacijų dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo paslaugos. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų būti apdairūs bent tais atvejais, kai labai skiriasi įvairių grupei priklausančių klientų žinių ir patirties lygis arba finansinė padėtis.

Informacijos rinkimas apie kiekvieną atskirą klientą ir kiekvieno atskiro kliento tinkamumo vertinimas

72. Jeigu kriptoturto paslaugų teikėjas nusprendžia rinkti informaciją apie kiekvieną atskirą grupės klientą ir vertinti kiekvieno atskiro grupės kliento tinkamumą, jeigu tų atskirų klientų savybės iš esmės skiriasi (pvz., jeigu kriptoturto paslaugų teikėjas priskirtų jiems skirtingus investicinius profilius), kyla klausimas, kaip užtikrinti teikiamų rekomendacijų dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo paslaugų nuoseklumą atsižvelgiant į tos klientų grupės kriptoturtą arba portfelį. Tokiu atveju vienai grupės daliai kriptoturtas gali būti tinkamas, o kitai – ne. Kriptoturto paslaugų teikėjo politikoje turėtų būti aiškiai nurodyta, kaip bus elgiamasi tokiais atvejais. Šiuo atveju kriptoturto paslaugų teikėjas ir vėl turėtų laikytis atsargiausio požiūrio atsižvelgdamas į informaciją apie grupės klientus, kurie turi mažiausiai žinių ir patirties, kurių finansinė padėtis yra silpniausia arba kurių investiciniai tikslai konservatyviausi. Kita vertus, kriptoturto paslaugų teikėjo politikoje taip pat gali būti nustatyta, kad tokiais atvejais jis negalės teikti rekomendacijų dėl kriptoturto arba kriptoturto portfelio valdymo paslaugos. Atsižvelgiant į tai, reikėtų pažymėti, kad informacijos rinkimas apie visus grupės klientus ir vertinimo atlikimas remiantis visų klientų žinių ir patirties lygio vidurkiu mažai tikėtina, kad atitiks MiCA įtvirtintą pagrindinį principą veikti atsižvelgiant į geriausius klientų interesus.

5.7 Kriptoturtui suprasti būtinos priemonės (7 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 10 dalis

73. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų taikyti tinkamą politiką ir procedūras, siekdami užtikrinti, kad jie suprastų jų klientams atrinktų kriptoturto paslaugų ir kriptoturto savybes, pobūdį, ypatumus, įskaitant išlaidas ir riziką, ir kad jie, atsižvelgdami į išlaidas ir sudėtingumą, įvertintų, ar lygiavertės kriptoturto paslaugos arba kriptoturtas gali atitikti jų kliento profilį.
74. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų patvirtinti patikimas ir objektyvias procedūras, metodikas ir įrankius, kurias taikydami galėtų tinkamai įvertinti kiekvienos rūšies kriptoturto, kurį jos galėtų rekomenduoti arba į kurį galėtų investuoti klientų vardu, savybes ir atitinkamus rizikos veiksnius (kaip antai kredito riziką, rinkos riziką, likvidumo riziką⁹, operacinę riziką, įskaitant įsilaužimo riziką ir kt.). Ypač svarbu atsižvelgti į produktų „sudėtingumo“ lygį, kuris turėtų atitikti informaciją apie klientą (visų pirma, apie jo žinias ir patirtį).
75. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų patvirtinti procedūras, kurias taikant būtų užtikrinama, kad informacija, naudojama siekiant suprasti ir teisingai kvalifikuoti kriptoturtą, įtrauktą į jų produktų pasiūlymą, būtų patikima, tiksli, nuosekli ir aktuali. Patvirtindami tokias procedūras kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į skirtingas nagrinėjamo kriptoturto savybes ir pobūdį.
76. Be to, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų peržiūrėti naudojamą informaciją, kad galėtų įtraukti į ją visus svarbius pokyčius, kurie gali padaryti poveikį produkto klasifikavimui. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tolesnę kriptoturto rinkų raidą ir didėjančią jos spartą.

5.8 Kriptoturto arba kriptoturto paslaugų tinkamumui užtikrinti būtinos priemonės (8 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 10, 11 ir 12 dalys.

77. Siekdami pritaikyti klientams tinkamas investicijas ir paslaugas, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų nustatyti politiką ir procedūras, kuriomis būtų užtikrinama, kad jie nuosekliai atsižvelgia į:
 - visą turimą informaciją apie klientą, kuri yra būtina siekiant įvertinti, ar kriptoturtas arba paslauga yra tinkami, įskaitant kliento turimą investicijų portfelį (ir turto paskirstymą tame portfelyje, neapsiribojant vien kriptoturto paskirstymu);

⁹ Ypač svarbu, kad nustatytos likvidumo rizikos neatsvertų kiti rizikos rodikliai (pavyzdžiui, tais, kurie taikomi vertinant kredito ir (arba) sandorio šalių riziką ar rinkos riziką). Taip yra todėl, kad kriptoturto likvidumo ypatumus reikėtų lyginti su informacija apie kliento pageidavimą laikyti kriptoturtą tam tikrą laiką, t. y. vadinamąjį „laikymo laikotarpį“.

- visas svarbias į tinkamumo vertinimą įtraukto kriptoturto ir paslaugų savybes, įskaitant svarbią visų rūšių riziką ir tiesioginius ar netiesioginius kliento mokesčius.
78. Kriptoturto paslaugų teikėjams primenama, kad tinkamumo vertinimas neapsiriboja rekomendacijomis pirkti kriptoturtą. Kiekviena rekomendacija turi būti tinkama, neatsižvelgiant į tai, ar tai rekomendacija pirkti, laikyti arba parduoti kriptoturtą, ar to nedaryti.
79. Kriptoturto paslaugų teikėjai, kurie vertindami tinkamumą naudoja tam tikrus įrankius (kaip antai modelinius portfelius, turto paskirstymo programinę įrangą arba potencialių investicijų rizikos profilio sudarymo įrankį), turėtų įsidiegti tinkamas sistemas ir kontrolės priemones, užtikrinančias, kad tokie įrankiai atitiktų paskirtį ir kad jų naudojimo rezultatai būtų priimtini.
80. Šiuo atžvilgiu įrankius turėtų būti sukurti taip, kad juos taikant būtų atsižvelgiama į visus svarbius kiekvieno kliento arba kriptoturto ypatumus. Pavyzdžiui, įrankiai, kuriuos naudojant klientai arba kriptoturtas būtų klasifikuojami bendrai, netiktų.
81. Kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų parengti politiką ir procedūras, kurias taikant, *inter alia*, būtų galima užtikrinti, kad:
- teikiant klientui rekomendacijų dėl kriptoturto ir kriptoturto portfelio valdymo paslaugas būtų atsižvelgiama į tinkamą rizikos diversifikavimo lygį, be kita ko, atsižvelgiant į portfelyje laikomų priemonių rūšį (kriptoturtas, finansinės priemonės ir kt.);
 - klientas pakankamai gerai suprastų rizikos ir grąžos santykį, t. y. kad turto, dėl kurio nekyla jokios rizikos, grąža yra neišvengiamai maža, laikotarpio poveikį tam santykiui ir išlaidų poveikį jo investicijoms;
 - kliento finansinė padėtis būtų tokia, kad jis galėtų finansuoti savo kriptoturtą ir bet kokius galimus su investicijomis susijusius nuostolius;
 - teikiant bet kokias asmenines rekomendacijas arba sudarant sandorius pagal pateiktas rekomendacijas dėl kriptoturto arba teikiant kriptoturto portfelio valdymo paslaugas, kai siūlomas nelikvidus produktas, būtų atsižvelgiama į laikotarpio, kurį klientas yra pasiruošęs laikyti investiciją, trukmę ir
 - būtų užkertamas kelias bet kokiems interesų konfliktams, kurie galėtų neigiamai paveikti tinkamumo vertinimo kokybę.
82. Priimdamas sprendimą dėl taikytinos tinkamumo vertinimo metodikos kriptoturto paslaugų teikėjas taip pat turėtų atsižvelgti į teikiamų kriptoturto paslaugų rūšį ir savybes ir verslo modelį apskritai.
83. Atlikdamas tinkamumo vertinimą kriptoturto portfelio valdymo paslaugą teikiantis kriptoturto paslaugų teikėjas, viena vertus, turėtų pagal šių gairių 41 punkto antrąją įtrauką įvertinti kliento žinias ir patirtį, susijusią su kiekvienos rūšies kriptoturtu, kuris gali

būti įtrauktas į jo portfelį, ir su jo portfelio valdymu susijusių rizikų rūšį. Atsižvelgdamas į susijusio kriptoturto sudėtingumo lygio, kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų įvertinti kliento žinias ir patirtį konkrečiau, o ne vien tik pagal rūšį, kuriai priklauso kriptoturtas (pvz., su turtu susietas žetonas, siejamas su besivystančių rinkų valiutų krepšeliu, ir su turtu susietas žetonas, siejamas tik su euro valiuta ir JAV doleriais). Kita vertus, atsižvelgiant į kliento finansinę padėtį ir investavimo tikslus, tinkamumo vertinimą, susijusį su kriptoturto ir sandorio (-ių) poveikiu, galima atlikti visam kliento portfeliui. Praktiškai, jeigu portfelio valdymo paslaugos sutartyje pakankamai išsamiai išdėstoma investavimo strategija, kuri tinka klientui pagal MiCA nustatytus tinkamumo kriterijus ir kurios kriptoturto paslaugų teikėjas laikysis, investicinių sprendimų tinkamumo vertinimą būtų galima atlikti pagal investavimo strategiją, išdėstytą portfelio valdymo paslaugos sutartyje, ir visas kliento portfelis turėtų atitikti tokią sutartą investavimo strategiją. Kai kriptoturto paslaugų teikėjas, teikdamas rekomendacijas dėl kriptoturto, atlieka tinkamumo vertinimą atsižvelgdamas į viso kliento portfelio įvertinimą tai reiškia, kad, viena vertus, reikėtų įvertinti kliento žinias ir patirtį, susijusią su kiekvienos rūšies kriptoturto ir atitinkamo sandorio keliama rizika. Kita vertus, kalbant apie kliento finansinę padėtį ir investicinius tikslus, tinkamumo vertinimą, susijusį su produkto ir sandorio poveikiu, galima atlikti visam kliento portfeliui.

84. Kai kriptoturto paslaugų teikėjas atlieka tinkamumo vertinimą, pagrįstą viso kliento portfelio vertinimu, jis turėtų užtikrinti tinkamą portfelio rizikos diversifikacijos lygį, atsižvelgdamas į kliento portfelio pozicijas įvairių rūšių finansinės rizikos atžvilgiu (geografinę pozicijas, valiutos pozicijas ir kt.). Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų elgtis ypač apdairiai dėl kredito rizikos: derėtų ypatingai atsižvelgti į kliento portfelio poziciją, susijusią su vienu emitentu arba tą pačią grupę sudarančiais emitentais. Taip yra todėl, kad jeigu kliento portfelis sukoncentruotas į vieno subjekto (arba tos pačios grupės subjektų) išleidžiamus produktus, tam subjektui neįvykdžius savo įsipareigojimų klientas gali netekti visos savo investicijos.
85. Siekdami užtikrinti automatinėmis priemonėmis atliekamo tinkamumo vertinimo nuoseklumą (net jeigu bendravimas su klientais vyksta ne per automatines sistemas) kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų reguliariai stebėti ir testuoti algoritmus, kuriais grindžiamas klientams rekomenduojamų arba jų vardu vykdomų sandorių tinkamumas. Nustatydami tokius algoritmus kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į klientams siūlomo kriptoturto ir paslaugų pobūdį ir savybes. Visų pirma kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų bent:
- parengti tinkamą sistemos projekcinę dokumentaciją, kurioje aiškiai apibrėžiamas algoritmų tikslas, taikymo sritis ir struktūra. Esant poreikiui tokiuose dokumentuose turėtų būti pateikiamos sprendimų priėmimo schemos arba taisyklės;
 - turėti dokumentuotą testavimo strategiją, kurioje paaiškinama algoritmų testavimo apimtis. Į ją reikėtų įtraukti testavimo planus, scenarijus, rezultatus, trūkumų šalinimo sprendimus (jei reikia) ir galutinius testavimo rezultatus;

- įsidięti tinkamą politiką ir procedūras, pagal kurias valdomi algoritmo pakeitimai, įskaitant tokių pakeitimų stebėseną ir įrašų apie juos saugojimą. Tai apima saugumo priemonės, skirtas stebėti algoritmo naudojimą ir užkirsti kelią neteisėtai prieigai prie algoritmo;
 - peržiūrėti ir atnaujinti algoritmus siekdami užtikrinti, kad į būtų atsižvelgta į visus svarbius pokyčius (pvz., rinkos pokyčiai ir taikytinų įstatymų pakeitimai), kurie gali padaryti poveikį jų veiksmingumui;
 - įsidięti politiką ir procedūras, skirtas nustatyti algoritmo klaidas ir tinkamai jas pašalinti, įskaitant, pvz., rekomendacijų teikimo sustabdymą, jeigu dėl klaidos gali būti suteikta netinkama rekomendacija ir (arba) pažeistas taikytinas teisės aktas ir (arba) reglamentas;
 - turėti pakankamus išteklius, įskaitant žmogiškuosius ir techninius išteklius, skirtus stebėti ir prižiūrėti algoritmų veiklos rezultatus, tinkamai ir laiku peržiūrėdami suteiktas rekomendacijas, ir
 - turėti tinkamą vidaus patvirtinimo procesą, siekdami užtikrinti, kad būtų įvykdyti pirmiau išdėstyti veiksmai.
86. Kai rekomendacijos dėl kriptoturto ar kriptoturto portfelio valdymo visiškai arba iš dalies teikiamos taikant automatizuotą arba pusiau automatizuotą sistemą, atsakomybė už tinkamumo vertinimo atlikimą ir toliau turėtų tekti paslaugą teikiančiam kriptoturto paslaugų teikėjui ir elektroninės sistemos naudojimas teikiant asmeninę rekomendaciją ar priimant sprendimą prekiauti jos nesumenkina.

5.9 Lygiaverčių produktų išlaidos ir sudėtingumas (9 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 10 ir 12 dalys

87. Tinkamumo politika ir procedūromis turėtų būti užtikrinama, kad prieš kriptoturto paslaugų teikėjui priimant sprendimą dėl kriptoturto, kuris bus rekomenduojamas arba į kurį bus investuojama valdant portfelį kliento vardu, būtų atliekamas išsamus galimų kriptoturto ir kriptoturto paslaugų alternatyvų vertinimas, atsižvelgiant į produktų išlaidas ir sudėtingumą.
88. Atsižvelgdamas į paslaugos pobūdį, verslo modelį ir teikiamo kriptoturto rūšį kriptoturto paslaugų teikėjas turėtų sukurti procesą, kurį taikydamas vertintų turimų rūšių kriptoturtą, kuris yra „lygiavertis“ pagal gebėjimą atitikti kliento poreikius ir aplinkybes, kaip antai kriptoturtą, kurio tiksliniai klientai ir rizikos ir grąžos profiliai yra panašūs.
89. Atsižvelgdami į išlaidų veiksnį, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į visas išlaidas ir mokesčius, numatytus atitinkamomis MiCA 81 straipsnio 4 dalies nuostatomis. Kalbant apie sudėtingumą, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų vadovautis 7 gairėje

aprašytais kriterijais. Kriptoturto paslaugų teikėjams, kurie siūlo ribotą kriptoturto asortimentą arba rekomenduoja vienos rūšies kriptoturtą, kai „lygiaverčio“ kriptoturto vertinimas gali būti ribotas, svarbu, kad klientai būtų aiškiai informuoti apie tokias aplinkybes. Tokiu atveju ypač svarbu, kad klientams būtų suteikta tinkama informacija apie tai, koks ribotas yra siūlomo kriptoturto asortimentas, kaip numatyta MiCA 81 straipsnio 2 dalies b punkte¹⁰.

90. Jeigu kriptoturto paslaugų teikėjas taiko bendras portfelių strategijas arba įvairiems klientams su vienodu investavimo profiliu (kurį nustato kriptoturto paslaugų teikėjas) teikia pavyzdinius investicinius pasiūlymus, lygiaverčio kriptoturto išlaidų ir sudėtingumo vertinimą galima atlikti aukštesniu lygmeniu centralizuotai (pavyzdžiui, investicijų komitete arba bet kokiame kitame komitete, kuris rengia bendras portfelių strategijas arba pavyzdinius investicinius pasiūlymus), nors kriptoturto paslaugų teikėjui dėl kiekvieno jo kliento vis tiek reikės užtikrinti, kad atrenkamas kriptoturtas būtų tinkamas ir atitiktų klientų profilį.
91. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų gebėti pagrįsti atvejus, kai pasirenkamas arba rekomenduojamas brangesnės ar sudėtingesnės rūšies kriptoturtas nei kitas lygiavertis kriptoturtas, atsižvelgdami į tai, kad vykdant produktų, dėl kurių teikiamos rekomendacijos dėl kriptoturto arba portfelio valdymo paslaugos, atrankos procesą gali būti atsižvelgiama ir į papildomus kriterijus (pvz., portfelio diversifikavimas, likvidumas arba rizikos lygis). Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų dokumentuoti tokius sprendimus ir saugoti įrašus apie juos, nes kriptoturto paslaugų teikėjų kontrolės funkcijų vykdytojai turėtų skirti ypatingą dėmesį tokiems sprendimams. Turėtų būti atliekama atitinkamų dokumentų vidaus peržiūra. Teikdami rekomendacijas dėl kriptoturto dėl konkrečių aiškiai apibrėžtų priežasčių kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat galėtų nuspręsti informuoti klientą apie sprendimą pasirinkti brangesnį ir sudėtingesnį kriptoturtą.

5.10 Investicijų pakeitimo išlaidos ir nauda (10 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 1, 10 ir 12 dalys

92. Vykdydami tinkamumo vertinimo politiką ir procedūras, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atlikti tokią pakeitimo išlaidų ir naudos analizę, kad kriptoturto paslaugų teikėjai galėtų pagrįstai įrodyti, jog tikėtina pakeitimo nauda yra didesnė už išlaidas.
93. Šioje gairėje investiciniai sprendimai, kaip antai valdomo portfelio perbalansavimas, kai taikoma indekso atkartojimo „pasyvioji strategija“ (suderinta su klientu), paprastai nelaikomi investicijų pakeitimu. Siekiant išvengti abejonių visi sandoriai, kuriuos vykdant nesilaikoma šių ribų, laikomi investicijų pakeitimu.
94. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į visą būtiną informaciją, kad galėtų atlikti investicijų pakeitimo išlaidų ir naudos analizę, t. y. įvertinti vertinamo naujo kriptoturto

¹⁰ Todėl pagal MiCA nesitikima, kad kriptoturto paslaugų teikėjai, siekdami laikytis 7 gairės, vertins visas rinkoje esančias kriptoturto pasirinkimo galimybes.

pranašumus ir trūkumus. Svarstydami išlaidų aspektą, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų atsižvelgti į visas išlaidas ir mokesčius, numatytus atitinkamomis MiCA 81 straipsnio 4 dalies nuostatomis. Šiuo atveju gali būti svarbūs ir piniginiai, ir nep piniginiai išlaidų ir naudos veiksniai. Tai gali būti, pavyzdžiui:

- tikėtina siūlomo alternatyvaus sandorio grynoji grąža (taip pat atsižvelgiant į galimas kliento (-ų) išankstines išlaidas), palyginti su tikėtina turimos investicijos grynąja grąža (taip pat atsižvelgiant į bet kokiais pasitraukimo sąnaudas, kurias klientas (-ai) galėtų patirti, jeigu nuspręstų neinvestuoti į kriptoturtą, kuris jau įtrauktas į portfelį);
 - pasikeitusios kliento aplinkybės ir poreikiai, dėl kurių gali būti svarstoma galimybė pakeisti investicijas, pvz., trumpalaikio likvidumo poreikis dėl netikėto ir neplanuoto šeimos įvykio;
 - pasikeitusios kriptoturto savybės ir (arba) rinkos aplinkybės, dėl kurių gali būti svarstoma galimybė kliento (-ų) portfelyje (-iuose) pakeisti investicijas, pvz., jeigu dėl rinkos tendencijų kriptoturtas tampa nelikvidus;
 - investicijų pakeitimo nauda kliento portfeliui, kaip antai i) didesnis portfelio diversifikavimas (pagal geografinę vietovę, kriptoturto rūšį, emitento rūšį ir t. t.); ii) geresnis portfelio rizikos profilio suderinimas su kliento rizikos tikslais; iii) didesnis portfelio likvidumas arba iv) bendros portfelio kredito rizikos sumažėjimas.
95. Teikiant rekomendacijas dėl kriptoturto į tinkamumo ataskaitą¹¹, kurią kriptoturto paslaugų teikėjas turi pateikti klientui prieš sudarydamas sandorį, reikėtų įtraukti aiškų paaiškinimą, ar rekomenduojamo pakeitimo nauda yra didesnė nei išlaidos, ar ne.
96. Kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų sukurti sistemas ir kontrolės priemones, kad stebėtų prievolės vertinti rekomenduojamo pakeitimo išlaidas ir naudą neįvykdymo riziką, pavyzdžiui, tais atvejais, kai patarus parduoti kriptoturtą teikiamas patarimas vėliau (pvz., po kelių dienų) pirkti kitą kriptoturtą, bet tie du sandoriai buvo faktiškai susiję nuo pat pradžių.
97. Jeigu kriptoturto paslaugų teikėjas taiko bendras portfelių strategijas arba įvairiems klientams su vienodu investavimo profiliu (kurį nustato kriptoturto paslaugų teikėjas) teikia pavyzdinius investicinius pasiūlymus, investicijų pakeitimo sąnaudų ir naudos analizę galima atlikti aukštesniu nei kiekvieno atskiro kliento arba kiekvieno atskiro sandorio lygmeniu. Ypač tais atvejais, kai sprendimas dėl pakeitimo priimamas centriniu lygmeniu, pavyzdžiui, investicijų komitete arba bet kokiame kitame komitete, kuris rengia bendras portfelių strategijas arba pavyzdinius investicinius pasiūlymus, išlaidų ir naudos analizę būtų galima atlikti to komiteto lygmeniu. Jeigu sprendimas dėl pakeitimo priimamas centriniu lygmeniu, tuo lygmeniu atlikta išlaidų ir naudos analizė paprastai būtų taikytina visiems panašioms klientų portfeliams kiekvieno kliento atskirai

¹¹ MiCA 81 straipsnio 13 dalyje nurodyta tinkamumo ataskaita.

nevertinant. Tokiais atvejais atitinkamo komiteto lygmeniu kriptoturto paslaugų teikėjas taip pat galėtų nustatyti, kodėl pakeitimas, dėl kurio priimtas sprendimas, nebus atliekamas tam tikriems klientams. Nors tokiais atvejais išlaidų ir naudos analizę galima atlikti aukštesniu lygmeniu, kriptoturto paslaugų teikėjas vis dėlto turėtų sukurti tinkamas kontrolės priemones, kad patikrintų, ar dėl tam tikrų klientų ypatumų nereikėtų atlikti išsamesnės analizės.

98. Jeigu dėl konkrečių kliento investicinių poreikių portfelio valdytojas su klientu susitarė dėl individualių įgaliojimų ir investavimo strategijos, priešingai nei numatyta pirmiau investicijų pakeitimo išlaidų ir naudos analizę derėtų atlikti kliento lygmeniu.
99. Neatsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, jeigu portfelio valdytojas mano, jog portfelio sudėtį arba parametrus reikėtų pakeisti taip, kaip neleidžiama pagal su klientu sutartus įgaliojimus, portfelio valdytojas turėtų aptarti tai su klientu ir peržiūrėti arba atlikti naują tinkamumo vertinimą, kad būtų patvirtinti nauji įgaliojimai.

5.11 Darbuotojų kvalifikacija (11 gairė)¹²

Susiję teisės aktai: MiCA 68 straipsnio 5 dalis ir 81 straipsnio 7 dalis.

100. Kriptoturto paslaugų teikėjai turi užtikrinti, kad už reikšmingus tinkamumo vertinimo proceso aspektus atsakingi darbuotojai turėtų tinkamo lygio įgūdžius, žinias ir patirtį, susijusius su kriptoturtu ir kriptoturto paslaugomis.
101. Darbuotojai turėtų suvokti vaidmenį, kurį jie atlieka tinkamumo vertinimo procese, ir turėti būtinus įgūdžius, žinias ir patirtį, įskaitant pakankamą jų pareigų vykdymui taikytinų reglamentavimo reikalavimų ir procedūrų išmanymą.
102. Darbuotojai turėtų turėti reikiamų žinių ir kompetencijų, be kita ko, susijusių su tinkamumo vertinimu. Todėl kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų tinkamai parengti darbuotojus.
103. Kiti darbuotojai, kurie tiesiogiai nedirba su klientais, tačiau kitu būdu dalyvauja tinkamumo vertinime, vis tiek turėtų turėti reikiamų įgūdžių, žinių ir patirties, priklausomai nuo jų konkretaus vaidmens tinkamumo procese. Tai, pavyzdžiui, gali būti susiję su klausymynų rengimu, tinkamumo vertinimo algoritmų kūrimu arba kitais aspektais, kurie yra būtini atliekant tinkamumo vertinimą ir kontroliuojant tinkamumo reikalavimų įvykdymą.

¹² Pagal įgaliojimus, suteiktus pagal MiCA 81 straipsnio 15 dalies a punktą, ESMA vėliau paskelbs bendresnio pobūdžio gaires dėl žinių ir kompetencijos vertinimo kriterijų pagal MiCA 81 straipsnio 7 dalį.

104. Tam tikrais atvejais naudodami automatinius įrankius (įskaitant hibridinius įrankius) kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad jų darbuotojai, dalyvaujantys su tokių įrankių kūrimu susijusioje veikloje:

- tinkamai suprastų technologiją ir algoritmus, naudojamus teikiant skaitmenines rekomendacijas (ypač gebėtų suprasti pagrindimą, riziką ir taisykles, kuriomis grindžiami su skaitmeninėmis rekomendacijomis susiję algoritmai), ir
- gebėtų suprasti ir peržiūrėti algoritmų generuojamas skaitmenines (automatines) rekomendacijas.

6 Gairės dėl periodinės ataskaitos, susijusios su kriptoturto portfelio valdymo paslauga, formato

6.1 Patvarioji laikmena (1 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 14 dalis.

105. Kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų teikti kiekvienam tokiam klientui MiCA 81 straipsnio 14 dalyje numatytą reguliarią ataskaitą elektroniniu formatu, kuris taip pat laikomas patvariąja laikmena.
106. Tokia laikmena klientui turėtų suteikti galimybę i) saugoti asmeniškai tam klientui skirtą informaciją taip, kad ji būtų prieinama ateityje ir tam tikrą laikotarpį, atitinkantį informacijos paskirtį, ir ii) atkurti saugomą informaciją jos nepakeičiant.

6.2 Prieiga prie internetinės sistemos (2 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 14 dalis.

107. Taikant MiCA 81 straipsnio 14 dalies antrą pastraipą, kriptoturto paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti, kad:
 - internetinė sistema, kuria naudojasi jų klientai, būtų laikoma patvariąja laikmena;
 - klientui būtų elektroniniu būdu pranešama, kur ir kaip galima susipažinti su informacija (pavyzdžiui, jei internetinė sistema yra svetainė, klientui turėtų būti pranešamas svetainės adresas ir nurodoma vieta svetainėje, kur galima susipažinti su informacija);
 - klientui būtų pranešama, kai pateikiama nauja periodinė ataskaita, ir
 - informacija būtų nuolat prieinama per tą internetinę sistemą ir tiek laiko, kiek klientui pagrįstai gali reikėti ją patikrinti.

6.3 Periodinės ataskaitos turinys (3 gairė)

Susiję teisės aktai: MiCA 81 straipsnio 14 dalis.

108. Siekiant užtikrinti, kad klientai gautų sąžiningą ir subalansuotą vykdomos veiklos, portfelio rezultatų bei to, kaip vykdoma veikla atitinka jų prioritetus, tikslus ir atnaujintą informaciją apie tinkamumo vertinimą ataskaitiniu laikotarpiu, apžvalgą, periodinėje ataskaitoje turėtų būti pateikta bent ši informacija:
- portfelio turinio ir vertinimo ataskaita, įskaitant išsamią informaciją apie kiekvienos turimos rūšies kriptoturtą, nurodant jo rinkos vertę arba tikrąją vertę, jei rinkos vertė nežinoma, ir pinigų likutį ataskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje;
 - portfelio rezultatai per ataskaitinį laikotarpį, įskaitant visus žetonus, nemokamai gautus už blokų grandinės konsensuso mechanizmų atlikto darbo įrodymo (angl. *proof-of-work*) ir turimos dalies įrodymo (angl. *proof-of-stake*) operacijų tęstinumą (užstatymų (angl. *staking*) atlygis);
 - visa per ataskaitinį laikotarpį sumokėtų mokesčių bei įmokų suma, išskirstant bent jau visus valdymo mokesčius ir visas su vykdymu susijusias išlaidas, įskaitant, kai tai aktualu, paaiškinimą, kad išsamesnis išskaidymas bus pateiktas paprašius;
 - veiklos rezultatų per ataskaitoje nurodytą laikotarpį palyginimas su veiklos rezultatų lyginamuoju standartu (jei toks yra), dėl kurio susitarė kriptoturto paslaugų teikėjas ir klientas;
 - pagrindinės kiekvieno per tą laikotarpį įvykdyto sandorio savybės;
 - paaiškinimas, kaip veikla arba veiklos stoka atitinka kliento prioritetus, tikslus ir kitas savybes.
109. Kriptoturto paslaugų teikėjai taip pat turėtų nurodyti paskutinio tinkamumo vertinimo arba jo peržiūros datą ir, jei aktualu, koku pagrindu paskutinį kartą jis buvo atnaujintas (pvz., kliento pateikta nauja informacija, dėl kurios pasikeitė kliento profilis, nauji kriptoturto paslaugų teikėjo taikomi kriterijai).